

Utbildningsinspektion i Sangis skola förskoleklass och grundskola 1–6

Innehåll

Innehåll.....	1
Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten	4
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Sangis skola och besökt skolan den 14 och 15 september 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och Sangis skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Sangis skola intervjuades rektorn, elever, lärare och övrig personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 2 och 6 samt en samling med barnen i förskoleklass.. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Sangis skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	18
Förskoleklass	19
Grundskola	75

Utbildningen vid Sangis skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6 samt skolbarnsomsorg. I Sangis rektorsområde ingår två fritidshem och tre familjedaghem.

Skolans profil är hälsosam gemenskap som ska genomsyra verksamheten från förskolan och framåt.

Den pedagogiska personalen arbetar i två arbetslag med indelningen F-4 och 5-6. Eleverna i Sangis skola är delvis organiserade i åldersintegrerade klasser med indelningen årskurserna 1-2 och 3-4. Klasserna är årskursvisa för årskurserna 5 och 6.

Skolans huvudbyggnad är byggd i slutet av 1940-talet. Skolan består även av en huskropp med en nyare utbyggnad i vilken förskoleklassen bedriver verksamhet samt matsal och idrottshall finns.

Skolgårdens framsida består i huvudsak av en asfalterad plan. Vid sidan av skolan finns en mindre lekplats med gungor och klätterställning mm.

Sangis skola ligger cirka 20 km från Kalix centrum och är belägen intill Sangis älv med naturen intill. Nästan hälften av skolans elever har skolskjuts.

I Kalix kommun genomfördes ett antal skolnedläggningar inför hösten 2003/04 vilket innebar att skolverksamheten i Båtskärsnäs och Björkfors lades ned. Barnen från dessa byar åker numera skolskjuts till Sangis skola.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Sangis skola är av god kvalitet. Skolan har en trygg miljö och få konflikter förekommer vid skolan. Skolan visar överlag på ett väl fungerande samspel mellan elever och personal.

Eleverna tillägnar sig i de flesta avseenden goda kunskaper i ämnen och ämnesområden. I ämnet matematik bör dock skolans resultat förbättras. Föräldrar till de äldre eleverna har kännedom om målen för utbildningen. Något tydligt uppföljningssystem för andra ämnen än svenska, engelska och matematik i årskurs 5 framkommer dock inte vid inspektionen. Resultaten av lärarnas utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen efterfrågas inte heller av skolledning eller kommunen.

Personalen och rektorn avser att arbeta vidare för att göra kvalitetsredovisningen till ett reellt verktyg i kvalitetsarbetet. Rektorn har regelbundna och inplanerade träffar med personalen för information och pedagogiska samtal. Personalen önskar att rektorn är mer ute i verksamheten för att kunna leda det pedagogiska utvecklingsarbetet än bättre. Den interna kommunikationen och samverkan mellan skolan och förvaltningen bör förbättras.

Ett fåtal av personalen saknar pedagogisk utbildning och ett fåtal lärare bedriver undervisning i ämnen som de inte har utbildning i. För att säkerställa en likvärdig utbildning för eleverna bör förutsättningarna för skolan att tillgodose kompetensutvecklingsinsatser för all personal förbättras. De materiella resurserna är i flesta avseenden goda men elevernas tillgång till datorer för att kunna söka och utveckla kunskaper bör utökas vid skolan.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör arbeta för att öka individualiseringen i undervisningen, främst avseende de yngre eleverna.
- Elevernas möjlighet till reellt inflytande över det egna lärandet, utifrån ålder och mognad, bör förbättras.
- Skolan bör förbättra arbetet med en gemensam och systematisk utvärdering av kunskapsresultaten i samtliga ämnen utifrån uppställda mål.
- Elevernas tillgång till fungerande datorer i syfte att kunna söka och utveckla kunskaper bör utökas.
- Kvalitetsarbetet bör förbättras så att kvalitetsredovisningen blir ett reellt verktyg.
- Skolan bör förbättra handlingsprogrammet mot kränkande behandling till att omfatta ett vidgat perspektiv samt förankra programmet hos elever och föräldrar.
- Den interna kommunikationen och samverkan mellan förvaltningen och skolan måste förbättras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Eleverna har inte en reell valmöjlighet inom ramen för elevens val (2 kap 19-20 §§ grundskoleförordningen)
- Modersmålsundervisningen genomförs inte som elevens val, språkval, skolans val eller utanför timplanebunden tid. Detta medför att eleverna inte får hela sin garanterade undervisningstid i andra ämnen (2 kap. 9-14 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2

Kunskaper

Inspektionen visar att föräldrar till yngre elever har kännedom om målen i kursplanerna för vissa ämnen. För de yngre eleverna tydliggörs främst ämnena svenska och matematik. Vid inspektionen framkommer att för de äldre eleverna får föräldrarna kännedom om målen för utbildningen i samtliga ämnen. För de äldre eleverna har Sangis skola gjort bearbetningar av de nationella kursplanerna i samtliga ämnen och konkretiserat dem.

Sangis skola genomför de nationella ämnesproven i årskurs 5. Resultaten i ämnena matematik och svenska visar för år 2005 lägre resultat än år 2004. Bland de elever som inte når målen utgör pojkar en större andel.

Tabell: Resultat av de nationella ämnesproven i årskurs 5 år 2005 vid Sangis skola. Siffrorna anger andelen elever i procent och siffror inom parentes visar motsvarande värden år 2004.

Ämne	Nationella prov i årskurs 5, år 2005
Svenska	89 (100)
Engelska	89 (85)
Matematik	72 (77)

Under läsåret 2004/05 har 15 elever fått stöd av specialpedagog och av dessa elever har alla upprättade åtgärdsprogram. Den specialpedagogiska resursen används till 85 procent för att stödja enskilda elever och 10 procent till handledning av kollegor. Övrig tid används till dokumentation.

Inspektörerna finner att eleverna är engagerade och har stort inflytande i planeringsarbetet kring upprustningen av skolgården. Kvalitetsredovisningen visar att skolan under hösten skall rusta upp skolgården, aktivera föräldrarådet, ge personal kompetensutveckling i att leka och lära, arbeta med relationer, arbeta förebyggande mot kränkande behandling samt genomföra daglig fysisk träning.

Normer och värderingar

Inspektionen visar att eleverna vid Sangis skola upplever trygghet och trivsel i sin skolmiljö. Kommunen har genomfört en enkät med elever och personal under år 2004. Enkäten visar att 91 procent av eleverna känner sig trygga, 89 procent tycker sig ha inflytande och 97 procent uppger tillfredsställelse.

Vid intervjuer framkommer att skolmiljön är trygg och få konflikter förekommer. Ett antal elever vid skolan har deltagit i utbildning inom medling, vilket resulterat i nya förhållningssätt kring arbetet med konflikter. Eleverna vid skolan är positivt inställda till skolarbetet och tror sig ha nytta av de kunskaper de tillägnar sig.

Resultatet av skolans arbetsmiljöarbete har lett till utarbetande av en handlingsplan för elever och personal. Ett fåtal elever (pojkar) vid skolan har haft hög frånvaro. Elevvårdskonferenser har genomförts med anledning av detta och åtgärdsprogram har upprättats som också följs upp.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen, Lpo 94, och i andra författningar för grundskolan.

Arbetsmiljö och delaktighet.

Inspektörerna bedömer att elevers delaktighet och inflytande över framför allt lärandet vid skolan bör förbättras. Utifrån ålder och mognad får eleverna i varierande grad utöva inflytande över gemensamma frågor och till begränsad del över sitt eget lärande. Eleverna kan ibland få bestämma i vilken ordning de vill utföra sina arbeten och även hur de vill utföra dem. Enligt intervjuer förekommer inflytande över innehåll och arbetssätt i begränsad omfattning.

Klassråd och elevråd genomförs regelbundet. Representanter från förskoleklassen finns också med i skolans elevråd. Elevernas inflytande handlar till största delen om frågor som rör utemiljön, konflikthantering och trivselsn.

Skolrådet, med föräldrarepresentanter från förskolan, förskoleklass och årskurserna 1-6, visar i varierande omfattning engagemang i skolans arbete. Enligt intervjuer önskar skolan att engagemanget vore större bland föräldrarna. Skolan samarbetar vid inspektionstillfället med bygdens idrottsförening med att förbättra skolgårdsmiljön. Inspektörerna menar att förutsättningarna för föräldrars delaktighet bör förbättras.

Elever och föräldrar har liten kännedom om skolans mobbningsplan, vilket inspektörerna bedömer behöver förbättras. Skolan har en mobbningsplan som beskriver det förebyggande arbetet, åtgärder, vart elev som blir mobbad kan vända sig och vad eleven skall göra om någon blir mobbad. Planen anger också vad förälder skall göra och ger tips på hur samtalen kan föras. I mobbningsplanen anges inte hur kränkning mellan vuxen och elev hanteras och det vidgade begreppet kränkande behandling används inte.

För elever som bryter mot trivseregler eller utför kränkningar genomförs ”allvars-samtal”. Vid intervjuer med elever framkommer att dessa samtal är kända som en konsekvens av ett felaktigt uppförande. Samtalen har i många fall förhindrat ett felaktigt beteende och eleverna tycker att metoden är acceptabel.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Inspektörerna konstaterar att barnen i förskoleklassen visar engagemang och aktivt deltagande under arbetet i storgrupp. Lärandet sker genom exempelvis samtal och lek.

För att stärka språkutvecklingen har skolan utbildat ombud för läslust både i förskolan och i skolan. Alla elever från förskoleklass till och med årskurs 4 följs i ett läsutvecklingsschema (LUS).

Vid skolan får eleverna i förskoleklassen börja med engelska på ett lekfullt sätt. I årskurserna 1 och 2 förekommer inte engelska under innevarande läsår utan återkommer som ämne i årskurs 3. Eleverna får undervisning i engelska i dessa årskurser beroende på lärartillgång i ämnet. Inspektörerna konstaterar att tillgången till lärare som undervisar i engelska bland de yngre eleverna varierar över åren. Inspektörerna menar att en pedagogisk diskussion bör tas kring skolans genomförande av undervisningen i engelska.

De lokala bearbetningarna av de nationella kursplanerna är en utgångspunkt för elevernas lärande. Undervisningen genomförs främst ämnesvis men också i form av övergripande tematiska ämnesområden. Vid inspektionstillfället framkommer inte någon skillnad i svårighetsgrad på de förelagda uppgifterna hos främst de yngre eleverna trots skillnad i ålder och mognad. I årskurs 6 pågår under inspektionen ett arbete med temat Hållbara byar - Min drömby.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Skolans elevhälsoarbete genomförs av klassläraren i samråd med elevvårdsteamet. Rektorn närvarar i detta arbete och även vid elevvårdskonferenser.

För identifiering av elever i behov av stöd görs en kartläggning av elevens skolsituation som tas upp på utvecklingssamtal med föräldrarna. Dialog förs om vilka mål som kan sättas för eleven i fråga. Vid behov tas kontakt med kommunens resursenhet. Åtgärdsprogram upprättas i samråd med föräldrar, elev, klasslärare och specialpedagog. Vid behov finns kurator med.

Skolans upprättade åtgärdsprogram visar att förändringar till största delen görs i elevgruppens sammansättning medan förändringar i lärarens undervisning genomförs i liten omfattning. Åtgärdsprogrammen visar dock på ett strukturerat arbete för att ge stöd till elever utifrån elevernas behov. Elevers skolsituation tas upp i utvecklingssamtal med föräldrarna. Dialog förs om vilka mål som kan upprättas för eleven i fråga. Vid behov tas kontakt med kommunens resursenhet.

Skolan använder två olika modeller för individuell utvecklingsplan och cirka 75 procent av eleverna har en sådan. Vid skolan finns ännu inte krav på att använda sig av en gemensam modell men ett utvecklingsarbete pågår kring individuella utvecklingsplaner. Ingen elev har för närvarande anpassad studiegång.

Specialpedagogen arbetar främst åtgärdande med enskild undervisning för elever i behov av stöd. Dessutom initierar specialpedagogen arbetet med åtgärdsprogram samt ansvarar för uppföljning i återkommande utvecklingssamtal.

Handledning genomförs vid skolan för all pedagogisk personal varannan vecka. Kuratorn leder handledningen och syftet är att ge råd och stöd i arbetet med enskilda elever.

Utvärdering av lärandet

Vid Sangis skola framkommer att dokumentation och bedömning av elevens kunskapsutveckling inte genomgående sker för de olika ämnena. Någon gemen-

sam systematisk utvärdering av kunskapsresultaten utifrån uppställda mål förekommer inte. Varje klasslärare har sin egen metod och form för dokumentation. Bedömning av elevernas kunskapsutveckling görs även inom arbetslagen. Inspektörerna menar att ett ökat samarbete över årskurserna och mellan arbetslagen skulle kunna stärka de övergripande målen för skolan och därmed utveckla verksamheten. I förskoleklassen har portfolio börjat användas. I årskurs 6 används olika tester för att mäta kunskap med mera. Läsutvecklingen kontrolleras med hjälp av ett så kallat läsutvecklingsschema (LUS). Resultaten följs upp av specialpedagogen och klassläraren.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Vid inspektionen framkommer att kvalitetsredovisningen och dess förslag till åtgärder inte ligger till grund för det vardagliga arbetet på skolan. Personalen är medveten om detta och avser att arbeta vidare för att göra kvalitetsredovisningen till ett reellt verktyg i kvalitetsarbetet. Vidare bedömer inspektörerna att kopplingen mål, resultat, analys och måluppfyllelse bör tydliggöras. Inspektörerna erfar också att elever och föräldrar har liten kännedom om kvalitetsredovisningen. Arbetsplanen för Sangis skola år 2004/05 omfattar målområdena bygga upp elevernas självförtroende, kvalitetsarbetet i lärandet, samarbete samt hälsosam gemenskap. I arbetsplanen återges aktiviteter och metoder för att nå uppställda mål inom målområdena. Vidare anges i lokala arbetsplanen en strävan att kontinuerligt följa upp och reflektera över arbetet.

Skolans kvalitetsredovisning beskriver genomförda åtgärder utifrån barn- och utbildningsnämndens mål. Vidare görs en bedömning av mål och målområden. I redovisningen återges även åtgärder för utveckling. Målområdena beskriver ibland arbetet och målen är inte alltid enkla att utvärdera vilket gör att måluppfyllelsen ibland blir otydlig. Diskussioner i personalgruppen utgör underlag för utvärderingen av målområdena. Skolverkets BRUK-material har använts i bedömningen av en del mål. Måluppfyllelsen avseende skolövergångar bedöms av personalen vara nivå fyra. I målområdet barn i behov av stöd anger kvalitetsredovisningen inte någon nivå för måluppfyllelsen utan behov av åtgärder anges.

Ledning och kommunikation

Inspektörerna bedömer att ledningen av skolan som helhet fungerar väl. Rektorn är lätt att nå och är väl känd av eleverna och föräldrarna. Regelbundna träffar genomförs med all personal där aktuella frågor och information tas upp. En gång per månad har lärarna pedagogiska träffar. Varannan vecka har lärarna handledning av kuratorn i såväl övergripande som enskilda elevärenden.

Personalen uppger att rektorn är förtrogen med verksamheten och att det pedagogiska ledarskapet utövas i form av stort förtroende för personalen där dessa får egen frihet och stöd vid behov. Personalen uttrycker dock en önskan om att rektorn ska vara mer i den dagliga verksamheten för att leda det pedagogiska utvecklingsarbetet än bättre.

Inspektörerna anser att den interna kommunikationen och samverkan mellan förvaltningen och skolan behöver förbättras. Vidare erfar inspektörerna att direktiv från förvaltningen leder till störningar i det pågående skolutvecklingsarbetet vid Sangis skola. Enligt intervjuer upplever personalen och rektorn bris-

ter från förvaltningen i sätt att kommunicera och förståelse för pedagogers arbete.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som grundskolan skall erbjuda, information om utbildning; personal samt läromedel, pedagogiska materiel och utrustning. Bestämmelser finns i bl. a. skollagen.

Tillgång till utbildning

Inspektionen visar att eleverna får välja mellan olika tematiska områden inom elevens val. Alla elever i samma årskurs arbetar med samma tema under en period av läsåret. Vid inspektionstillfället arbetar exempelvis alla elever i årskurs 6 med drama. Eleverna ges således inte en reell möjlighet att individuellt välja ett ämne att fördjupa sig i.

Inspektörerna konstaterar att modersmålsundervisning erbjuds till elever vid skolan. Undervisning i finska genomförs för ett antal elever under en förmiddag. Enligt grundskoleförordningen kan modersmålsundervisning anordnas som språkval, elevens val, inom skolans val eller utanför timplanebunden tid. Inspektörerna anser att skolorna bör säkerställa när undervisningen genomförs så att eleverna får sin garanterade tid i övriga ämnen. Skolan har tillgång till lärare som också undervisar i andra ämnen på skolan. Detta medför att eleverna får den tid på schemat som passar läraren utifrån denna lärares schema. Eleverna lämnar således sina ordinarie ämnen för att få modersmålsundervisning.

Personalresurser och kompetensutveckling

Rektorsområdet inklusive förskoleverksamheten har innevarande läsår 30 medarbetare i verksamheten. Skolan har en hög lärartäthet där antalet lärare per 100 elever uppgår till 10,8 under år 2004/05. För innevarande läsår är lärartätheten lägre. Motsvarande siffra i kommunen är 8,0 och i riket 6,6. Ett fåtal lärare saknar pedagogisk utbildning och de flesta lärare bedriver undervisning i ämnen som de har utbildning i. Klasserna omfattar 14-23 elever och dessa delas ibland i mindre grupper för olika undervisningsmoment.

För att säkerställa en likvärdig utbildning för eleverna bör förutsättningarna för skolan att tillgodose kompetensutvecklingsinsatser för all personal förbättras. Vid medarbetarsamtal framkommer individuella behov som dokumenteras. För hälften av personalen har individuella kompetensutvecklingsinsatser kunnat genomföras.

Materiella resurser

Skolans utemiljö håller på att förbättras i samråd med eleverna och lokalerna är i stort ändamålsenliga för den pedagogiska verksamhet som bedrivs. Förutsättningar att ta emot barn med fysiska funktionshinder finns.

Generellt har skolan god tillgång till läromedel som är lämpade för verksamheten men skolan har dock mycket begränsad tillgång till fungerande datorer. Elevernas tillgång till datorer för att kunna söka och utveckla kunskaper bör utökas vid skolan.

Datum

Ort

2006-01-24

Umeå

Marita Björkman

Solweig Bäckman